

ĮVADAS

Krikščionybė į Baltijos regioną pradėjo skverbtis gana anksti: dar VIII a. pradžioje anglosaksų kilmės misionierius Wilibrordas apkrikštijo kelias dešimtis danų kilmės jaunuolių iš Jutlandijos ir pradėjo juos rengti misijų darbui gimtuosiuose kraštuose¹. Taip pat misionieriai iš vietos žmonių buvo rengti ir VIII–IX a. Fryzijoje ir kituose Europos oikumenuose². Į misijų darbą buvo įtraukiami ir pasauliečiai – tai mini šv. Ansgarui skirta hagiografija: šv. Ansgaro pakrikštytas Birkos miesto prefektas Herigarijus (*Herigarii*) kaip valdžios atstovas pamokslavo į sueigą susirinkusiems žmonėms³. Rimberto „*Vita Anskarii*“ taip pat kalbama, kad buvo įsteigta mokykla prastiems žmonėms, net vergams mokytis⁴. Apie našlių, valstiečių mokymą užsimeinama ir šv. Otonui Bambergiečiui skirtose hagiografijose⁵. Buvo stengiamasi, kad krikščionybės tiesos ir krikščioniško gyvenimo normos žmonėms būtų aiškinamos vietos kalba. Antai XI a. danų karalius Sveinas taip pat ragino siųsti tuos misionierius, kurie yra kilę iš vietos genčių, o ne svetimšalius⁶. XII a. pirmojoje pusėje šv. Otonas Bambergietis, misijas vykdęs tarp Paelbio slavų, į juos kreipėsi vietos kalba⁷. Apie vietos katechumenų mokymą ir rengimą misijų darbui kalbama ir XIII a. pr. popiežiaus Inocento III bulėje, skirtoje Lekno abatui Gotfrydai, misionieriavusiam tarp prūsų, ir kitose bulėse, skirtose cistersui Kristijonui, būsimam prūsų vyskupui⁸.

¹ SULLIWAN, Richard E. Early Medieval Missionary Activity: a Comparative Study of Eastern and Western Methods. *Church History*, 1954, vol. 23, no. 1, p. 24. Cf. GELTING, Michael H. The Kingdom of Denmark. In *Christianization and the Rise of Christian Monarchy. Scandinavia, Central Europe and Rus' c. 900–1200*. Ed. by Nora BEREND. Cambridge, 2007, p. 75; KULESZA, Przemysław. *Normanowie a chrześcijaństwo. Recepcja nowej wiary w Skandynawii w IX i X wieku*. Wrocław-Racibórz, 2007, s. 42–48.

² Plg. SULLIVAN, Richard E. The Carolingian Missionary and the Pagan. *Speculum. A Journal of Medieval Studies*, 1953, vol. 28, no. 4, pp. 737–738.

³ *Vita Anskarii auctore Rimberto. Accedit vita Rimberti* (Scriptores rerum Germanicarum, 55). Ed. Georg WAITZ. Hannoverae, 1884, § 19, p. 39–44.

⁴ Ibid., § 8, p. 30; § 15, p. 36–37.

⁵ Plg. *Herbordi Dialogus de Vita S. Ottonis episcopi Babenbergensis* (Pomniki dziejowe Polski, seria II, t. 7, cz. 3). Przygotował Jan WIKARJAK, wstęp i komentarz Kazimierz LIMAN. Warszawa, 1974, Lib. II, § 35, s. 128; Lib. III, § 19, s. 181.

⁶ *Magistri Adam Bremensis Gesta Hammaburgensis ecclesiae pontificum* (Scriptores rerum Germanicarum, 2). Ed. Bernhard SCHMEIDLER. Editio tertia. Hannoverae et Lipsiae, 1917, Lib. III, § 72, p. 220.

⁷ *S. Ottonis episcopi Babenbergensis Vita Prieflingensis* (Pomniki dziejowe Polski, seria II, t. 7, cz. 1). Przygotował Jan WIKARJAK, wstęp i komentarz Kazimierz LIMAN. Warszawa, 1966, series II, t. 7, vol. 1, Lib. I, § 7, s. 7.

⁸ *Preußisches Urkundenbuch. Politische Abteilung*. Bd. 1: *Die Bildung des Ordensstaates*, 1. Hälfte. Hrsg. von Rudolf PHILIPPI. Königsberg, 1882, Nr. 4, S. 2–4. Cf. Ibid., Nr. 23, S. 17. Plačiau apie konvertitų įtraukimą į misijų veiklą XII–XIII a. rytinėje Baltijos pakrantėje žr. ŠČAVINSKAS, Marius. *Kryžius ir kalavijas. Krikščioniškųjų misijų sklaida Baltijos jūros regione X–XIII amžiais*. Vilnius, 2012, p. 117–120, 151–154. Plačiau apie misijų metodus viduramžių Europoje žr. PADBERG Lutz E. von. *Die Christianisierung Europas im Mittelalter*. Stuttgart, 1998, S. 202–210.